

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

15 Quando homicidium casuale sit peccatum, & quando non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DVBITATIO XV.

Quando homicidium casuale sit peccatum,
& quando non.

D. Thomas quaest. 64. art. 8.

102
Homicidium fortuitum.

Respondeo & Dico Primò, Homicidium quod omnino casu fit, non est peccatum; unde nec propriè *Homicidium* vocatur; sed occisio simplex dicitur autem casu fieri, quod nec in se, nec in causa sua est voluntarium.

1. Si causa non erat efficax.

Tale est Primò, Quando causa non erat efficax, ita vt ex ea non soleat vt plurimum talis effectus sequi; sed aliunde, nempe ex eo quod per accidens contingitur; vt si alicui inflixisset vulnus non letale, sed mors secuta est vel malitia medici, qui noxia apposuit, vel negligentia eiusdem; vel reueritate læsi, qui remedia opportuna adhibere noluit. Hæc occisio censetur tibi fortuita: vnde non eris reus homicidij, nec teneberis ad restitutionem vt homicida, sed solum vt vulnerans: vt rectè Sotus lib. 5. quaest. 1. art. 9. & Antonius Gomez. tom. 3. cap. 3. n. 25. estque communis sententia Iurisperitorum, ex L. Qui occidit. 30. §. finali. 7. Ad legem Aquilia. Et probari potest ex cap. Significasti. 2. de Homicidio. vbi Innocentius III. dicit: *Si percussio, medicorum iudicio letalis non fuit, percussor post penitentiam, ad cautelam iniunctam, poterit in officio sacerdotali ministrare: aperte indicans non esse irregularem.* Ratio est; quia etsi vulnus sit aliqua occasio, tamen reuera non est causa mortis, sed negligentia medici, vel ipsius læsi: tenebatur enim vterque diligentiam adhibere. Vnde illi qui neglexit imputandus effectus. Secus tamen, si eo loco non erant, qui possent vulnus curare, & læsus debitam diligentiam præstitit: tali enim tempore & loco vulnus censetur letale.

2. Si diligentia periculum exclusit.

Secundò, Si dans operam rei licitæ, vel illicitæ, adhibuisti sufficientem cautionem, ne inde aliquid incommodi sequeretur: tunc enim etiam si fortè secuta fuerit mors alicuius, non tibi imputabitur; quia nec in se, nec in causa erit volita. Nec obstat, quòd causa fuerit periculosa, ac proinde videatur mors volita in causa: quia diligentia abstergit periculum. Ita sentiunt passim recentiores; qui etiam volunt tunc non incurri irregularitatem. Si enim nulla est hæc culpa occisionis, cur sit irregularitas? nam hæc, cum in pœnam statuta est, (vt in præfenti casu) sine culpa non contrahitur. Sed quidquid sit de irregularitate, (de qua alibi) certum videtur, hæc nullam esse culpam homicidij, vel obligationem restitutionis: eò quòd mors sit verè fortuita: vt docet Caietan. art. 8. quod declaratur exemplis.

104
1. Clerici venatorij.

1. Clericus dans operam venationi cum armis, (quod ipsi est vetitum) casu hominem interficit: nempe quia crepuit fistula, vel hominem ferina pelle tectum putauit feram. etsi enim sic venando, peccet contra dignitatem status Ecclesiastici, & consequenter contra virtutem Religionis, nullo tamen modo peccato iniustitiæ, vel homicidij.

2. Clerici chirurgi.

2. Clericus peritus chirurgiæ, incidit strumam vel apostema ex artis præscripto; monet ægrum, ne se vento committat. ille neglectis monitis, confert se ad messem, corripitur febris, moritur. hæc mors non potest Clerico imputari, (quamuis operam rei illicitæ dederit) sicut nec laico, si laicus

chirurgus incisionem fecisset. habetur iste casus cap. Tua nos. 19. de Homicidio; vbi etiam satis significatur non esse irregularem, si id causa pietatis fecit, & sufficientem diligentiam adhibuit. quare te vide plura apud Medin. 1. 2. q. 73. art. 8.

3. Accedit quis ad vxorem alterius: interuenit maritus, inuadit adulterum: adulter se debito moderamine defendens, matrum interficit: non est reus homicidij, sed occisio illa censetur fortuita. Ratio est, quia neque est culpabilis in causa. Nam adulterium est causa remota, & occasio dumtaxat, non enim est via ad occisionem mariti, sed potius adulteritarius enim mors mariti ex eo sequi solet. Neque etiam est culpabilis in defensione: quia positus in illis angustijs poterat se defendere (non enim tenebatur se pati interfici) cum debito moderamine. vnde etiam non contrahit irregularitatem, iuxta probabilem multorum sententiam, quam tenet Petrus Nauar. lib. 2. c. 3. n. 362. vbi pro eadem adducit Mercatum & Siluest. Idem tenet Medina supra. Idem dicendum quando aliquis alterum conuicio incitauit ad se inuadendum; conuicio enim non est via ad occisionem læsi, sed conuiciatoris potius. Contrarium docet Nauar. c. 15. n. 7. citat pro se Antoninum: sed hic nihil tale ibidem docet. & Caietanum q. 64. art. 8. sed Caiet. loquitur de eo qui dat operam rei illicitæ, quæ natura sua ad occisionem tendit. Nec obstat c. Dillectus. 13. cap. Ex litteris. 15. & cap. Ioannes. 23. de Homicidio; quibus insinuat, dantem operam rei illicitæ esse irregularem, si inde sequatur mors; quia id intelligendum de re illicita, quæ idè illi-cita est, quia periculosa ex se; eò quòd plerumque ex ea mors sequatur: vt Auctores citati docent, & optimè Bañes q. 74. art. 8.

Aduerte tamen, Si suspicabatur talia incommoda ex adulterio secutura, tenebatur ex charitate abstinere. Vnde volendo adulterium committere, peccat non solum peccato adulterij, sed etiam contra charitatem proximi, quatenus per adulterium constituit se in necessitate damni proximo inferendi. adulterium enim tunc non solum habet rationem adulterij, sed etiam periculi alterius: quamuis indirectè & per accidens, ratione inuasionis alterius. Quando tamen constitutus est in tali periculo, non peccat, etiam si se defendendo, occidat alterum; quia ius habet se tuendi. Idem dicendum, si imminente marito poterat fugere; tenebatur enim ex charitate, si videbat inde marito periculum. vnde non fugiendo peccat contra charitatem proximi: non tamen peccat, si postquam non potest amplius fugere, se defendendo, occidat inualorem. occisio enim illa non est peccatum, (quia non censetur voluntaria) sed effectus per accidens secutus ex peccato. Simile est in eo, qui post votum castitatis contrahit matrimonium: peccat enim contrahendo, quia exponit se periculo faciendi contra votum per debiti redditionem; cum tamen post contractum petitur debitum, non peccat reddendo; quia negare non potest. si tamen commodè posset auertere petitionem, peccaret reddendo.

Dico Secundò, Si occisio non omnino casu fiat, eò quòd in opere periculoso non sit præstita cautio necessaria, erit peccatum iniustitiæ & homicidij, mortale vel veniale, pro ratione negligentiae, ita Caiet. art. 8. & alij. Probat, quia erit voluntarium in causa; nempe in omissione cautionis, & di-

109 & diligentia debita; sicut submersio navis est voluntaria in negligentia gubernatoris. vnde non censetur omnino casualis. Quod tamen non sit maius peccatum, quam illa negligentia, probatur, quia non est voluntaria, nisi ratione illius negligentia: vnde non potest nisi ratione illius imputari ad culpam. si ergo negligentia sit gravis, erit culpa mortalis: si levis, erit venialis: si nulla, culpa quoque erit nulla.

DVBITATIO XVI.

Virum mors, vel aliud damnum alicui tertio ex tuo maleficio obueniens, tibi imputetur.

Exemplum sit: Occidisti occulte Petrum; imponitur homicidium Paulo, qui cum Petro exercebat similitates; capitur Paulus, afficitur supplicio.

110 Respond. & Dico Primò, Si nec ea intentione occidisti Petrum, vt Paulo inde damnum eueniret, nec aduertisti euenturum; non censetur causa mortis vel damni Paulo, vnde nec teneris ad restitutionem.

Dammum tertio prater intentionem proueniens. Probatur Primò, Quia hoc damnum Paulo merè per accidens euenit ex actu tuo: (non enim occisio Petri erat directa via ad nocendum Paulo:) per se autem & directè prouenit ex malitia accusatoris, vel testium: ergo non potest tibi imputari.

Secundò, Quia tale damnum non prouenit vt plurimum tertio ex huiusmodi actione, sed rarò: ergo non tenebaris aduertere illud secuturum: ergo si non aduertisti, non teneris ad restitutionem; quia nihil omisit considerare vel cauere in tua actione, quod ratione tertij considerare vel cauere tenebaris.

Tertiò, Illud damnum nec in se nec in causa est volitum: ergo censetur fortuitum. Consequentia patet ex dub. superiore. Antecedens probatur. Non in se volitum est; quia ignoratur euenturum, nec de eo cogitatur. Non in causa, quia effectus non censetur volitus in causa, nisi probabiliter ex ea proueniat. qui enim rarò prouenit, non censetur magis in illa causa contineri, quam non contineri; sed potiùs minus.

111 Sed quid si aduertas damnum secuturum tertio? Multi DD. videntur sentire, tunc committi peccatum iniustitiæ respectu tertij.

Si scias euenturum.

Resp. & Dico Secundò, Probabilius videri, etiam si putes inde damnum tertio obuenturum, te non peccare peccato iniuriæ in tertium: ac proinde non teneri ad restitutionem. colligitur ex dictis dub. 15. ita docet Sotus lib. 4. quaest. 6. art. 3. ad quartum argumentum, Lopez to. 1. c. 63. & multi alij. Probatur, quia quando ex aliqua actione sequitur damnum tertio, non ex natura actionis, vel vt plurimum, sed ex malitia vel ignorantia aliorum, quæ se immiscet; non censetur illa actio iniuriosa tertio; vt patet ex supradictis. atqui hæc occisio Petri est talis: ergo non censetur iniuriosa Paulo.

Dices, Qui aduertit ex opere suo secuturum damnum alteri, tenetur debitam cautionem adhibere, ne sequatur: omnis enim prudens hoc faceret. atqui iste non adhibuit debitam cautionem: ergo omissione istius censetur causa damni.

112 Respondeo, Quando damnum sequitur ex opere, non naturâ operis, sed per accidens, non tenetur ex iustitia cauere ne sequatur, sed solum ex charitate; (vnde quando habet grauem causam aliquid faciendi, ne ex charitate quidem tenetur) itaque omittendo cautionem, & non impediendo damnum, non peccat contra iustitiam, sed solum contra charitatem, quæ non obligat ad restitutionem.

Confirmatur aliquot exemplis. Primum, Si fueris Petri thesaurum, vnde putes illum dolore moriturum, non censetur homicida, nec es irregularis, quia hoc damnum non ex illo furto directè, sed ex animi voluntario affectu secutum: poterat enim & tenebatur dolorem mitigare. si non fecit, sibi mortem suam imputat. Secundum, Vendis arma militi, quibus malè vsurum putas; non tamen idè censetur auctor illorum malorum: quamuis pecces contra charitatem, si ipse alioqui illa mala non fuisset factururus. Vendis iudæo agnum, quem putas sacrificaturum; non tamen es causa sacrilegi sacrificij.

Sed quid si intendas, vt tertio damnum sic eueniat: vt si cum vendis arma militi, optes in animo occidi inimicum tuum, & ea intentione vendas. Quidam putant te tunc teneri. ita Sotus supra. & Cordub. lib. 1. q. 31. art. 3. Sed contrarium verius videtur. vnde

Dico Tertio, Etiam si intendas damnum tertij; si tamen actio exterior cum circumstantiis talis sit, vt ex ea non sequatur damnum vt plurimum, seu ex conditione actionis, sed aliunde; non erit peccatum iniustitiæ. Probatur, quia secundum communiorum opinionem Theologorum, intentio non facit vt opus sit iniustum, nisi aliàs ex natura sua & circumstantiis tale sit. ergo cum hæc actiones, de quibus agimus, non sint iniustæ respectu tertij, ex natura & circumstantiis; non fiunt iniustæ ex intentione. Ratio est, quia intentio accipit speciem suam ab obiecto: ergo si obiectum non est iniustum respectu intendentis; neque intentio iniusta erit, sed solum contra charitatem. Obiectum autem intentum, non esse iniustum respectu intendentis, patet; quia quod intenditur, est vt mors illi eueniat aliorum malitia: atqui hæc nulla est actio iniusta, quæ ab intendente in tertium dirigatur. Etsi enim illatio mortis sit iniusta respectu eorum à quibus procedit; non tamen respectu illius à quo non procedit, quamuis illam optet fieri. quare nulla etiam est iniustitia in illa intentione: ac proinde illa intentio non potest eam communicare operi externo. Deinde, intentio non facit, vt opus externum magis sit damnosum aut noxium, aut magis violet æqualitatem; ergo si per se non est iniustum, intentio nocendi non facit iniustum: suppono enim, aliàs esse satis voluntarium. vide plura inf. cap. 12. dub. 18. num. 129.

Ex his innumeræ quaestiones solui possunt, quibus quaeritur, Virum sit peccatum contra iustitiam, an tantum contra charitatem.

Dico Quarto, Si actio exterior talis sit, vt ex ea plerumque tale damnum tertio sequi soleat, erit peccatum iniustitiæ, etiam si illud damnum non intendas, nisi fortè in ea actione iure tuo vtaris.

114 Prior pars patet ex dictis. Altera probatur; quia qui vitur iure suo, nemini facit iniuriam; quamuis possit peccare contra charitatem, si parum ipsius interfit illo vti: vt si venas aquarum per